

Modern Kadın Prototipinin Oluşturulmasında Simone De Beauvoir Feminist Felsefesinin Rolü

*The Role of Simone de Beauvoir's Feminist Philosophy in
Shaping the Modern Woman Prototype*

Elnaz Bekirova¹

¹İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Anabilim Dalı, bakirovaelnaz@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-3760-9295>

ÖZ

Simone de Beauvoir, 20. yüzyılın en etkili feminist düşünürlerinden biri olarak, kadınların toplumsal konumları ve kimlikleri üzerine kapsamlı analizler yapmıştır. Kadınların tarih boyunca maruz kaldığı baskıları ve toplumsal cinsiyet rollerinin inşasını ele alan birçok eseri bulunmaktadır. Bu çalışma, Beauvoir'ın feminist felsefesinin modern kadın kimliğinin şekillendirilmesindeki kritik rolünü ve etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, Simone de Beauvoir'ın feminist perspektifine modern kadın prototipi açısından yaklaşması nedeniyle özgün bir nitelik taşımaktadır. Araştırma sonucunda, kadın kimliğinin toplum tarafından tarihsel süreçte belirli kalıplarla sınırlandırıldığı ve kadınların bireysel özgürlük arayışının bu kalıpların aşılmasına yönelik bir mücadele olarak ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Kadınların kendi kimliklerini inşa etme süreçlerinde toplumun beklentileriyle sıkça çatıştıkları, bu çatışmanın ise modern kadın kimliğinin şekillenmesinde önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, modern kadın prototipinin oluşumunda geleneksel rollerin sorgulanması ve kadınların toplumsal özgürlük taleplerinin ön plana çıktığı bir sürecin varlığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Simone de Beauvoir, Feminizm, Toplumsal Cinsiyet, Varoluşçuluk, Modern Kadın.

Citation: Bekirova E. (2025)., The Role of Simone de Beauvoir's Feminist Philosophy in Shaping the Modern Woman Prototype. *Journal of Western European Social Sciences*.2(1),

Corresponding Author:

Elnaz BEKİROVA bakirovaelnaz@gmail.com

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

ABSTRACT

Simone de Beauvoir, as one of the most influential feminist thinkers of the 20th century, conducted comprehensive analyses on the social positions and identities of women. She produced numerous works that examine the oppression women have historically faced and the construction of gender roles. This study aims to reveal the critical role and influence of Beauvoir's feminist philosophy in shaping the identity of the modern woman. The research is unique in that it approaches Simone de Beauvoir's feminist perspective through the lens of the modern female prototype. The findings of the study suggest that women's identities have been constrained by certain societal molds throughout history and that women's pursuit of personal freedom has emerged as a struggle to overcome these molds. It was observed that women frequently conflict with societal expectations in the process of constructing their own identities, and this conflict serves as a significant factor in shaping the modern female identity. This indicates the existence of a process in which traditional roles are questioned, and women's demands for social freedom come to the forefront in the formation of the modern female prototype.

Keywords: *Simone de Beauvoir, Feminism, Gender, Existentialism, Modern Woman.*

1. GİRİŞ

Kadınların toplumsal konumları, kimlikleri ve hakları, tarihsel ve kültürel bağlamda sürekli bir evrim içinde şekillenen ve toplumsal yapılar tarafından yeniden tanımlanan bir mesele olmuştur. Bu bağlamda, kadının öznel kimliği ve varlık koşulları çoğunlukla "öteki" ve ikincil bir pozisyonda tanımlanmış, bu durum kadınların özgürlük ve özdeğer kavramlarını sürekli bir sorgulama ve yeniden tanımlama sürecine sokmuştur. Kadınların toplumsal cinsiyet kimlikleri, sadece bireysel haklarla sınırlı olmayan, aynı zamanda toplumsal normlar, güç dinamikleri ve ontolojik anlam arayışları ile iç içe geçmiş, kompleks bir etkileşim sonucu şekillenmiştir. Bu durum, kadınların özneleşme ve özgürleşme mücadelesini hem toplumsal hem de felsefi düzeyde belirleyici kılmaktadır. (Berktaş, 2014: 20)

Bu bağlamda, 20. yüzyılın en etkili feminist düşünürlerinden biri olan Simone de Beauvoir'ın felsefesi, kadınların toplumsal konumlarını açıklamakla kalmamış, aynı zamanda toplumsal cinsiyetin biyolojik belirlenimden bağımsız olarak kültürel bir inşa olduğunu savunmuş, bu inşanın kökenlerine dair radikal bir çözümleme yapmıştır. Beauvoir kadınların toplumsal yapı içinde ikincil bir pozisyonda tanımlanmalarının yalnızca biyolojik bir zorunluluk değil, kültürel ve tarihsel bir süreç olduğunu iddia eder. Beauvoir, kadınları tarihsel olarak "öteki" bir varlık olarak tanımlayan toplumsal normları analiz ederken, bu normların kadın kimliğini nasıl inşa ettiğini derinlemesine inceler. Bu analiz, toplumsal cinsiyetin ontolojik bir durum değil, tarihsel ve kültürel bir süreç olduğunu vurgular. Beauvoir'ın düşüncesinde toplumsal cinsiyetin yalnızca biyolojik temellere dayanmadığı, aksine toplumsal yapılar tarafından şekillendirilen sosyal bir inşa olduğu vurgulanır. "Kadın doğulmaz, olunur" teziyle, toplumsal cinsiyetin evrimsel bir süreç olarak inşa edilmesinin kadınları ikincil pozisyonlarda konumlandığına dair güçlü bir eleştiri geliştirmiştir. Bu bakış açısı, feminizmin kadınları bir "öteki" olarak tanımlamanın ötesine geçerek, bu tanımın nasıl üretildiğine dair derinlemesine bir sorgulama yapmasına olanak sağlar (Yılmaz, 2004: 217).

Beauvoir feminizmindeki temel tez, kadın kimliğinin yalnızca biyolojik faktörlerle değil, kültürel ve toplumsal normlarla şekillendiğini ortaya koyar. Beauvoir'a göre, toplumsal yapılar kadınları pasif, ikincil ve marjinal bir konumda tutarak, bu ikincilik durumunu pek çok kültürel, ekonomik ve politik düzeyde yeniden üretir. Bu yeniden üretim, kadınların özgürleşme süreçlerini engelleyen bir mekanizma olarak karşımıza çıkar. Beauvoir, toplumsal cinsiyetin tarihsel, kültürel ve felsefi bir ürün olduğunu belirterek, kadınların toplumsal yapılar içinde şekillenen kimliklerini sorgulamalarını teşvik etmiştir (Ceylan C: 2016: 227).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışma, öncelikle Beauvoir'ın feminist felsefesi çerçevesinde toplumsal eşitlik mücadelesinin nasıl şekillendiğini inceleyecektir. Kadınların tarihsel olarak ikincil pozisyonda olmasının yalnızca biyolojik bir duruma dayanmadığını, bunun toplumsal ve kültürel yapılar tarafından inşa edilen bir konum olduğunu savunan argümanı ele alınacaktır. Ayrıca, Beauvoir'ın feminizm hakkındaki yazılmış en meşhur eseri *İkinci Cinsiyet* teki temel tezler üzerinden, toplumsal cinsiyetin inşası ve kadının "öteki" olarak konumlandırılmasının kültürel ve felsefi kökenleri açıklığa kavuşturulacaktır. Sonraki bölümlerde, varoluşçuluk ile feminizm arasındaki ilişki ele alınıp, Beauvoir'ın bireysel özgürlük, sorumluluk ve öznellik konusundaki düşüncelerinin feminizme sağladığı katkılar tartışılacaktır. Kadın kimliğinin toplumsal temellerine yönelik yapılan analizlerde, annelik ve cinsellik gibi kavramların kadın kimliğini şekillendiren unsurlar olarak nasıl işlediği üzerinde durulacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise, bağımsız kadın kavramı, toplumsal normları ve geleneksel kadınlık rollerini aşarak, kendi kimliğini özgürce inşa eden ve sürekli olarak kendini aşan bir özne olarak var olma süreci bağlamında ele alınacaktır.

Çalışmanın nihai amacı, Simone de Beauvoir'ın varoluşçu felsefesiyle şekillendirdiği feminist düşüncenin, modern kadın kimliğinin oluşumundaki temel rolünü incelemektir.

2.1. Toplumsal eşitlik mücadelesinde beauvoir feminizminin önemi

Feminist felsefe, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini, kadınların maruz kaldığı ayrımcılığı ve patriarkal yapıların eleştirisini temel alan bir düşünce sistemidir. Feminist felsefenin kökenleri, kadınların hak ve özgürlük taleplerinin tarihsel süreçteki evrimine dayanmaktadır. Bu düşünce akımı, kadınların yalnızca bireysel düzeydeki deneyimlerine değil, aynı zamanda toplumsal, politik ve ekonomik düzeydeki statülerine odaklanmaktadır.

XX yüzyılın sonlarına doğru, özellikle feminist kuramcılar ve sosyal bilimciler, eril tahakkümde bir değişim olduğunu vurgulamaya başladılar. Bu değişim, ataerkilliğin yerini yeni bir erkek egemenliği biçiminin almasıyla ilgiliydi. Artık, erkeklerin kadınlardan üstün olmasını açıklayacak biyolojik, kültürel veya ideolojik gerekçeler eskisi kadar geçerli değildi. Günümüz tıbbi, teknoloji ve toplumsal değerler bu tür eski görüşleri geçersiz kılmakta, bu nedenle erkek egemenliğini meşrulaştırmak giderek zorlaşıyor. Bazı düşünürler bu durumu erkekliğin krizi veya ataerkilliğin sonu olarak tanımlasa da, esas değişim, biyolojik farkların erkek ve kadın arasındaki hiyerarşiyi savunamaz hale gelmesinden kaynaklanmaktadır (Sancar, 2021: 67).

Feminist felsefe ya da kısaca feminizm, tek bir tanımla sınırlandırılmayacak kadar derin ve çok yönlü bir yapıya sahiptir (Berktaş, 2014: 25). Aynı şekilde, feminizmin tarihsel gelişimi ve bu süreçte ortaya çıkan feminist hareketler de farklı bakış açılarıyla değerlendirilmiştir. Bu çeşitlilik, feminizmi farklı

ideolojik, toplumsal ve kültürel bağlamlarda yorumlayan görüşlerin zenginliğinden beslenir. Tarihsel süreçte feminizmin gelişimi, her dönemin kendine özgü toplumsal yapısı ve düşünsel iklimine göre farklı yönelimler ve dalgalar şeklinde biçimlenmiştir (Marshall, 2005: 240). Toplumsal cinsiyet, 20. yüzyılın sonlarına kadar önemli bir kavram olarak görülmemiştir. Önceki toplumsal teoriler, erkek ve dişi arasındaki farklara, kadın sorunlarına veya cinsel kimliğe odaklanmış, ancak toplumsal cinsiyetin toplumsal ilişkileri açıklayan bir kavram olarak ele alınmamıştır. Bu eksiklik, feministlerin toplumsal cinsiyet kavramını mevcut teorilere dahil etmeye çalışırken yaşadıkları zorlukları açıklayabilir. Feminist teoriler, toplumsal cinsiyetin eşitsizlikleri anlamada yetersiz kalan geleneksel teorilere karşı çıkarak bu kavramı kullanmaya başlamıştır. (Scott, 2007: 107)

XIX yüzyılın sonları ve XX yüzyılın başlarında belirginleşen feminizmin feminist dalgası, Mary Wollstonecraft'ın 1792'de yayımlanan "Kadın Haklarının Savunusu" (Wollstonecraft, 2022, çev. Şahinli s.11) adlı eserinde çizdiği düşünsel temeller üzerine inşa edilmiştir. Wollstonecraft, bu eserinde kadının bağımsızlığını vurgulamış ve kadınların kendilerini içinde bulundukları durumdan kurtarmaları için özgürlük ve mutluluğun peşinden koşmaları gerektiğini savunmuştur. Ona göre, kadınlar ancak akıllarını kullanarak kendi konumlarını iyileştirebilir, kendilerine değer katabilir ve yaşamlarını şekillendirebilir (Heywood, 2010: 53).

Wollstonecraft ayrıca, kadınların eğitimsizlik sebebiyle toplumda ikinci sınıf vatandaş olarak görüldüğünü belirterek, onların eşit haklara sahip olmaları gerektiğini güçlü bir şekilde talep etmiştir (Wollstonecraft, M. 1792: çev. Şahinli s.12).

Bu bağlamda, birinci feminist dalga; kadınların oy hakkı, eğitimde fırsat eşitliği ve mülkiyet hakları gibi taleplerle kadınların toplumsal varlıklarının tanınması mücadelesine felsefi bir dayanak kazandırmayı hedeflemiştir. Kadınları birey olarak konumlandıran bu talepler, kadınların kamusal alanda var olma ve kendi kaderlerini tayin etme haklarına yönelik derin bir dönüşüm arayışını yansıtmaktadır. Bu talepler, dönemin koşullarına göre temel haklar niteliği taşımaktaydı (Donovan, 2012: 57).

Wollstonecraft özetle şöyle der; "Eğer erkekler, kölece bir itaat yerine akılcı bir dostluk sunarak bizim zincirlerimizi kırmamıza yardım etselerdi, daha dikkatli kız çocukları, daha duyarlı kız kardeşler, daha sadık eşler ve daha akılcı anneler olarak, kısacası daha iyi bireyler ve yurttaşlar haline geleceğimizi görebilirlerdi." (Wollstonecraft, 1792: 18).

Emma Goldman'ın görüşleri, feminist düşüncede önemli bir yere sahiptir çünkü o, toplumsal yapıları derinden sorgulamış ve kadınların kurtuluşunun sadece bireysel haklar ya da özgürlüklerden değil, toplumsal ve ekonomik yapının köklü bir şekilde değişmesinden geçtiğini savunmuştur. (Spring, & Ekmekçi, 1991: 28) Goldman, özellikle 20. yüzyılın başlarında, kadınların mevcut iş gücü koşullarındaki bağımsızlıklarının sadece yüzeysel olduğunu ve gerçekte onları daha fazla bağımlı hale getirdiğini belirtmiştir: "Bürolarda daktilo yazmak, düşük ücretli işler yapmak veya büyük mağazalarda çalışmak

¹ Mary Wollstonecraft, 18. yüzyılın sonlarında kadınların toplumsal konumlarını sorgulayan ve eşit haklar talep eden felsefi bir savunucuydu. En meşhur eseri *A Vindication of the Rights of Woman* (Kadın Haklarının Savunusu), kadınların erkeklerle eşit akıl ve erdem potansiyeline sahip olduklarını vurgulayarak, kadınların eğitimi ve toplumsal rollerine dair devrimci bir bakış açısı sunmuştur. Wollstonecraft, bu eseriyle feminist düşüncenin erken öncülerinden biri olarak, kadınların entelektüel ve toplumsal eşitlik haklarını savunmuş ve bu alanda kalıcı bir etki bırakmıştır. (Kadioğlu, A: 2019) 18)

gibi işlerdeki kadınlar, çoğu zaman ekonomik özgürlükten yoksundurlar ve bu çalışma biçimleri onların gerçek anlamda bağımsızlık kazanmalarını engellemektedir. Kadınların, gerçek anlamda bağımsızlık kazanabilmesi için, sadece bireysel olarak çalışma haklarına sahip olmaları yetmemektedir. Mevcut toplumsal ve ekonomik yapıların değişmesi gerektiği savı, feminizmin özgürlüğün sadece bireysel düzeyde değil, kolektif ve yapısal düzeyde de kazanılması gerektiği anlayışına işaret eder” (Goldman,1969: 22).

İkinci dalga feminizm, 1960'lar ile 1980'ler arasında sadece yasal hakların değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel eşitliğin de gündeme geldiği bir dönemi işaret eder. Bu dönemin felsefi temelleri, Simone de Beauvoir'ın *İkinci Cinsiyet* adlı eserinde ele aldığı "kadın durumu" kavramı ile derinleşmiştir. Beauvoir, kadının tarihsel ve kültürel bağlamda nasıl şekillendirildiğini ve ataerkil toplumlarda nasıl ikincil bir konumda tutulduğunu ayrıntılı bir şekilde incelemiştir.

Bu analiz, kadınların toplumsal olarak "öteki" konumuna itilmesini ve bu durumun toplumsal yapılar tarafından nasıl sürdürüldüğünü ortaya koymuştur. Beauvoir'ın ünlü "kadın olunmaz, kadın doğulur" sözü, bu düşüncenin özünü yansıtarak feminizmin toplumsal yapıları sorgulayan karakterini güçlendirmiştir. Ayrıca, Beauvoir'ın "Kadınların kurtuluşu karınlarından başlayacak" ifadesi, kadın bedeni ve cinselliği üzerine yürütülen tartışmaların temelini atmıştır (Kolay, 2015: 14).

Bu dönem kadın hareketleri, patriyarkal yapılar çerçevesinde aile içi veya ev içi alanlarda eşitsiz rollerin sürdüğünü ve evsel alanın "özel alan" olarak tanımlanmasının yanıltıcı bir yaklaşım olduğunu eleştirmiştir. Aile kurumunun ataerkil yapısının, cinsiyetçi sömürüyü arttıran ve çeşitlendiren bir durum yarattığı vurgulanmıştır. Kadınlar, bedenlerinin erkek denetiminden bağımsız olmasını talep etmiş ve Batı'da cinsellik ile doğurganlık arasındaki ayrımın yapılabilmesi için doğum kontrol yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını istemişlerdir. Güvenli bir doğum kontrol sisteminin henüz geliştirilmemiş olması nedeniyle, kürtaj hakkının tanınması ve kadının kendi bedeni üzerinde söz sahibi olması gerektiği savunulmuştur. Bu talepler, özellikle Kuzey Avrupa ve ABD'de etkin bir şekilde sürdürülmüş ve İngiltere'deki feministlerin mücadelesiyle 1967'de doğum kontrolü uygulamasının yasalaşmasını sağlamıştır.¹ (National Health Service, 1967) İkinci dalga feminizmde, beden kavramı feminizmin hem teorik hem de pratik bağlamda önemli bir yer edinmiş, feminist beden politikası kadınların toplumsal eşitlik mücadelesinde önemli bir araç haline gelmiştir. Beauvoir'ın felsefesi, kadınların toplumsal eşitlik mücadelesindeki önemli bir dönüm noktası olmuş ve kadınların bedensel özerklikleri, özgürlük mücadelesinin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmiştir. İkinci dalga feminizm, sadece belirli bir grup kadının hakları ve özgürlüğü için değil, tüm kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesi için bir kalkış noktası olmuştur. Bu süreç, kadınların farklı yaşam biçimlerini, sosyal ve kültürel bağlanlarını, dünya görüşlerini birbirlerine tanıma ve anlamlandırma çabasına dönüşmüştür. Kadınlar, toplumsal yapılar tarafından bastırılan ve dışlanan cinsellikleri ve kadın kimlikleri üzerine, yasaklanmış olan her şeyin politikasını yapma eğilimine girmişlerdir. Buradaki

¹ Birleşik Krallık'ta kürtaj uygulamasının yasallaşması, 1967'de kabul edilen Ulusal Sağlık Hizmetleri (Aile Planlaması) Yasası ile gerçekleşmiştir. Bu yasa, evli kadınlar için doğum kontrol yöntemlerine daha fazla erişim sağladı, özellikle doğum kontrol hapları. Bu adım, cinselliğin doğurganlıktan ayrılması ve kadınların bedenleri üzerindeki kontrolün artırılması yönündeki ikinci dalga feminizmin bir parçası olarak önemli bir dönüm noktasıydı.

temel vurgu, kadınların özgürlüğünün ve kimliğinin varoluşsal bir mücadeleye dayanması gerektiği; özgürleşme yalnızca toplumsal statü ve haklarla değil, aynı zamanda bireysel varoluşun derinliklerinde, bedenin ve kimliğin yeniden tanımlanmasıyla mümkün kılınabilirdi. Bu dönemde "bilinç yükseltme" fikri, kadınların birbirlerinin deneyimlerini anlamalarına, kendilerini ve toplumsal rollerini yeniden tanımlamalarına olanak sağlamıştır (Hart, 2012: 256). Kadınlar, toplumsal ve psikolojik yapıları sorgulayarak, cinsiyet rollerinin bireyler üzerinde nasıl bir baskı ve etkilenme yaratabileceğini keşfetmişlerdir. Bilinç yükseltme, toplumsal cinsiyetin, yalnızca bireylerin üzerindeki etkisiyle değil, aynı zamanda toplumun kültürel kodlarıyla da şekillenen bir yapı olduğuna dair derin bir farkındalık yaratmıştır. Bu, kadınların kendilerini, eşitlik ve özgürlük mücadelesinin öznesi olarak tanımasını sağlayan bir süreçtir (Kılıç, 1998: 75).

Bu dönemde "kız kardeşlik" kavramı, kadınlar arasındaki dayanışma ve ortak bilincin inşasında önemli bir rol oynamıştır. Kız kardeşlik, sadece cinsiyetler arası eşitsizlikleri değil, aynı zamanda kadınların karşı karşıya olduğu farklı tarihsel ve kültürel zorlukları da anlamayı amaçlamıştır. Feminist düşüncenin bu aşamasında, kadınlar arasındaki çeşitliliğin, gücü artırıcı bir potansiyel taşıdığı kabul edilmiştir. Farklılıklar, kadının özgürlüğünün kaynağını oluşturmuş ve kadının özneleşmesinin yolunu açmıştır. Bu, feminizmin ideolojik çeşitliliğinin, toplumsal dönüşümün merkezine yerleşmesinin temel nedenlerinden biridir (Şerbetçi, 2013:87). Kadınlar arasındaki bu farklılıklar, ikinci dalga feminizmin kapsamını genişletmiş, bir yandan da yeni bir epistemolojik farkındalık yaratmıştır. Kadınlar, sadece eşit haklar talep etmekle kalmamış, ataerkil yapıları her alanda sorgulamış, kültür, siyaset, iş yaşamı ve özel yaşamda daha derin bir dönüşüm arayışına girmişlerdir. Bu dönemdeki feminist hareketler, toplumsal yapıları temelden değiştirmeyi hedeflemiş, ancak bu yolculuk, farklı dünya görüşleri ve ideolojik temellerle şekillenen birçok çatışmayı da beraberinde getirmiştir. Feminizm, tarihsel olarak farklı düşünsel akımların ve ideolojik yönelimlerin etkisiyle biçimlenmiş, toplumsal dönüşümü daha geniş bir perspektifte ele almıştır (Çakır, 2007: 412-475).

Üçüncü dalga feminizm, 1990'ların başlarında ikinci dalga feminizminin sınırlı perspektiflerine ve pratiklerine yönelik bir eleştiri olarak ortaya çıkmış ve toplumsal eşitlik mücadelesinin daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini savunmuştur. Bu eleştiri, feminizmin evrensel bir kadınlık anlayışına indirgenmesinin, yalnızca belirli bir sınıf ve ırktan olan kadınların deneyimlerine dayandırılmasının sınırlayıcı olduğunu vurgulamaktadır. III. dalga feminizm, cinsiyetin sadece tek bir normatif biçimi üzerinden tanımlanamayacağına ve kadınlığın çok boyutlu, kültürel, etnik, sınıfsal ve bireysel farklılıklarla şekillenen bir deneyim olduğunu kabul etmeye yönelmiştir. Üçüncü dalga feminizmin önemli bir özelliği, mikro-politikalara odaklanarak, her bireyin bedenine, kimliğine, cinsel yönelimine ve toplumsal rolüne dair özgürleşme taleplerini derinleştirmesidir. Kadınların, toplumsal normlar tarafından baskı altına alınan bedenlerinin, iradelerinin ve özgürlüklerinin, kendi öz-özelliklerini ifade edebilme kapasitesine dönüşmesi gerektiği düşüncesi, bu hareketin felsefi çekirdeğini oluşturur. Bu bağlamda, feminizmin sadece yasal hakların ötesine geçerek, bireysel deneyimlerin ve kolektif hafızaların kesişiminde şekillenen bir dönüşüm önerdiği söylenebilir (Heywood & Drake, 1997:97).

Beauvoir'ın "Kadın doğulmaz, kadın olunur" (veya "Kadın, toplum tarafından inşa edilen bir varlık olarak var olur") söylemi, üçüncü dalga feministlerinin toplumsal cinsiyetin biyolojik bir gerçeklikten çok, sosyal ve kültürel olarak inşa edilen bir kavram olduğunu vurgulamalarına ilham kaynağı olmuştur. Beauvoir'ın feminizmi, toplumsal cinsiyetin sosyal bir inşa olduğunu vurgulayan üçüncü dalga feminizmin teorik çerçevesine büyük katkı sağlamıştır. Sonuç olarak, üçüncü dalga feminizmi,

feminizmin farklı katmanlarını ve karşıtlıklarını daha derin bir kavrayışla ele alarak, toplumsal eşitlik mücadelesine yeni bir düşünsel çerçeve sunmuştur. Bu çerçeve, kadınların toplumsal yapılar içindeki güç ilişkilerine dair daha eleştirel bir bakış açısını mümkün kılmış ve feminizmin tarihsel evriminde önemli bir kırılma noktası oluşturmuştur. Feminist felsefenin tarihsel gelişimi, kadınların toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel alanlardaki mücadelesini ve bu mücadelelerin toplumsal yapıları nasıl dönüştürdüğünü yansıtmaktadır. Simone de Beauvoir'ın felsefesi, bu mücadelenin temel taşlarından biri olarak, kadınların toplumsal eşitlik taleplerini daha derin bir felsefi boyutta ele almış ve feminist hareketlerin evriminde kritik bir rol oynamıştır (Özveri, 2009:58).

2.2. Simone de beauvoir feminist felsefesinde temel kavramlar

Beauvoir'ın feminist felsefenin en önemli ve ses getiren eserlerinden biri 1949 yılında yayımlanan *İkinci Cinsiyet* (Le Deuxième Sexe), kitabı kabul edilmektedir¹. Bu eser, kadınların tarih boyunca maruz kaldığı toplumsal ve bireysel baskıları derinlemesine analiz eder ve kadın olmanın ne anlama geldiğine dair kapsamlı bir sorgulama sunar. Beauvoir, *İkinci Cinsiyet*'inde yalnızca toplumsal cinsiyetin temellerini sorgulamakla kalmaz, aynı zamanda kadınların tarihsel olarak "öteki" olarak konumlandırılmalarının kültürel, toplumsal ve felsefi kökenlerine dair derin bir eleştiri getirir (Kristeva, 2006: 78).

Beauvoir'ın "İkinci cinsiyet" kitabındaki temel argümanlarından biri, kadınların toplumsal konumunun tanımlanmasının sadece biyolojik bir farktan kaynaklanmadığıdır. Yani kadınlık, biyolojik bir zorunluluk değil, toplumsal olarak inşa edilmiş bir kimliktir. Kadının toplumdaki rolü, doğası gereği değil, kültürel ve toplumsal normlarla şekillendirilir. Yazar kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığı inkâr etmiyor. Ama kadının "Başka" olma durumu toplumsal yapılar tarafından üretilen ve pekiştirilen bir durum olduğunun da altını çizmeden edemiyor. Bu toplumsal konumlanış, kadın için çocukluktan itibaren başlayan ve hayatı boyunca devam eden bir durumdur. Yazara göre, "Cinsiyetler arasındaki ayırım, insanlık tarihinin bir aşaması değil, aslında biyolojik bir gerçektir. Bu zıtlık, kökeninde bir mitin varlığında şekillenmiş ve bu birliktelik bozulmadan kalmıştır. Çift, birbirini tamamlayan iki yarımın bir araya geldiği temel bir bütündür, toplumsal cinsiyetler açısından bir ayırım yaratmak mümkün değildir. Kadının özelliği tam olarak budur: Kadın, her iki terimin birbirini tamamladığı bir bütünün merkezindeki başka bir varlıktır." (Beauvoir, 2010:87).

Burada vurgulanan temel nokta, cinsiyetlerin birbirini tamamlayan, ayrılmaz bir ikilik oluşturduğu düşüncesidir. Kadın, bu bakış açısına göre, yalnızca fiziksel veya toplumsal bir varlık olmanın ötesinde, erkekle birlikte var olan bir bütünün parçasıdır. Bu bütünlüğün her iki yarımı—erkek ve kadın—

2. İkinci Cins (Fransızca: Le Deuxième Sexe), Fransız varoluşçu filozof Simone de Beauvoir'ın 1949'da yayımlanan, kadınların toplumsal konumunu derinlemesine incelediği çığır açan eseridir. Beauvoir, bu eseri 1946 ile 1949 yılları arasında yaklaşık 14 ay süren bir araştırma süreciyle kaleme almıştır ve eser, iki cilt olarak yayımlanmıştır: Gerçekler ve Mitler ve Yaşanmış Deneyim. Bazı bölümleri ise ilk olarak Les Temps modernes dergisinde yayımlanmıştır.

Ancak İkinci Cins, sadece entelektüel bir eser olmanın ötesine geçmiş ve büyük bir tartışma yaratmıştır. Kitap, feminist felsefenin temel taşlarından biri olarak kabul edilse de o dönemdeki bazı otoriteler tarafından büyük tepkiyle karşılanmıştır. Özellikle, Vatikan tarafından yasaklanmış olması, kitabın içerdiği fikirlerin ne denli radikal ve dönemin toplumsal değerleriyle ne kadar çelişkili olduğunu gösterir. Bu yasaklama, İkinci Cinsin kadın hakları, cinsiyet eşitliği ve toplumsal yapılar üzerindeki etkisini ve bu düşüncelerin o dönemde nasıl tehditkâr görüldüğünü de vurgular. Kitap, yalnızca ikinci dalga feminizminin ilham kaynağı olmakla kalmamış, aynı zamanda kadınların toplumsal statülerine dair derin bir sorgulama başlatarak, dönemin geleneksel anlayışlarına karşı güçlü bir eleştiri getirmiştir. (Thurman, J. (2011) p. 13.)

birbirini gerektirir ve birbirinden ayrı düşünülemez. Bu görüş, özellikle kadınların toplumsal olarak "Başka" olarak konumlandırılmasına karşı bir duruş sergileyebilir. Yani kadın, sadece bir "eksiklik" veya "zayıflık" olarak görülme yerine, bu ikiliğin özsel bir bileşeni olarak kabul edilir.

Beauvoir kadınlara yönelik her türlü doğa ve öz fikrini reddeder. Marx'tan ilhamla ifade edecek olursak kadınlar özgür doğuyordu, fakat Beauvoir cinsiyet temelli özgürlük ve fırsat ayrımcılığıyla işleyen ataerkil toplumların her noktasında kadınların prangaya vurulduğunu görüyordu. Kadınların eziyet çekmesine yol açan bu ayrımcılık kadın ve erkek arasındaki biyolojik farka ve üreme rollerindeki farklara dayalı saplantıyla suni biçimde gerekçelendiriliyor; toplumun kanunları, kurumları, mitleri ve inanç sistemleriyle de pekiştiriliyordu. Beauvoir'a göre, toplumsal cinsiyet rollerinin biyolojik determinist bir açıklama ile sınırlandırılması, kadınların varoluşlarını anlamak için yetersizdir. Kadınların "kadın" olmaları sadece biyolojik bir süreçten değil, kültürel ve toplumsal inşalardan geçer. Erkek egemen toplumsal yapılar, kadını her zaman ikincil bir varlık olarak konumlandırırken, bu toplumsal yapıların kadınların özgürlüğünü engellemeleri de kaçınılmazdır. Kadın bedeni, toplumsal olarak şekillenen bir anlamlar kümesi olarak, yalnızca biyolojik değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir kimlik inşa eder (Direk, 2013: 28).

"İkinci cinsiyet" in diğer temel kavramlarından biri de Özne ve Öteki (Fransızca: *le Sujet* ve *l'Autre*) kavramları arasındaki ilişkiyi incelenmesidir. Beauvoir, özne ve öteki arasındaki ilişkiyi açıklarken, toplumsal cinsiyetin ikili yapısının nasıl bir hiyerarşi oluşturduğunu ve bunun kadının varlık deneyimini nasıl şekillendirdiğini inceler. Erkek özne olarak toplumsal yapıda merkezi bir konumda yer alırken, kadın sürekli olarak öteki olarak tanımlanır. Bu ikilik, varlıkla ilgili temel bir felsefi sorun oluşturur çünkü kadın, kendisini varlık olarak tanımlayamaz, her zaman erkekten ve toplumsal normlardan bağımsız bir varlık olma fırsatından yoksundur.

Özne, kendi iradesiyle dünyayı şekillendiren, özgür, etkin ve bağımsız bir varlık olarak tanımlanır. Öznenin en önemli özelliği, kendini varlık olarak anlamlandırabilmesi ve dış dünyayı kendi bilinçli müdahalesiyle dönüştürebilmesidir. Özne, genellikle erkek ile özdeşleştirilir çünkü tarihten itibaren erkek, toplumsal yapılar tarafından evrensel özne olarak kabul edilmiştir. Erkek, hem bireysel anlamda hem de toplumsal düzeyde kendi varlığını belirleyebilme gücüne sahip bir figürdür. Beauvoir'a göre, erkek, "özne" olarak kabul edilmiştir çünkü erkek, egemen toplumda hem kendisini hem de kadını tanımlama yetkisine sahip bir konumda bulunur. Özne, her şeyden önce, dünyaya müdahale etme, nesnelerle ilişki kurma ve dış dünyayı kendi iradesi doğrultusunda şekillendirme kapasitesine sahip olan bir varlıktır. Bu anlamda, özne sadece dışsal dünyayı değil, aynı zamanda kendi kimliğini ve anlamını da belirleyen bir güçtür (Direk, 2013:11-39).

Bu kavramda öteki, sadece kadının erkek karşısındaki fiziksel ve toplumsal alt konumunu ifade etmez, aynı zamanda kadının toplum tarafından ikincil bir varlık olarak görülmesini, kendi özdeşliğini ve özgürlüğünü inşa etme hakkının sınırlandırılmasını da içerir.

"Kendini özne, özerklik, aşkınlık ve mutlak varlık gibi kavramlarla tanımlayan bir birey için, özde bir aşağılık duygusunu deneyimlemek oldukça tuhaf bir hissiyat olabilir: Kendini bir birey olarak tanımlayan bir kişinin, başkalıkla karşılaşması oldukça şaşırtıcı bir deneyimdir. Dünyayı keşfederken kadın olduğunu fark eden küçük kızın yaşadığı şey de tam olarak budur. Yaşadığı çevre, dört bir yanından erkek egemenliğinde bir dünya ile sarılmıştır; bu dünya sınırlıdır ve erkeklerin egemenliğine tabidir. Ne kadar yükseğe çıkarsa çıksın, ne kadar uzaklara gidersen gitsin, her zaman başının üzerinde bir engel olacak, bir takım duvarlar onu sınırlayacaktır."

Erkeğin tanrıları, göğün çok uzak köşelerinde yer aldığı için, küçük kız için tanrı gibi bir kavram yoktur; oysa küçük kız, insan yüzü tanrılarla çevrili bir dünyada yaşamaktadır.”(Beauvoir,1993: 98).

Heideggerci bir bakış açısıyla, bu durumu şu şekilde yorumlayabiliriz: Kadının varlığı, dünya içine fırlatılmışlık haliyle, kendi özsel kimliğini ve anlamını kurma yetisinden mahrum bırakılmıştır; bu bağlamda, kadın, *öteki* olarak varlığını sürdürmeye mahkûm edilmiştir. Heidegger’in *düşüş* kavramını kullanarak, kadının *öteki* olarak tanımlanması, aslında onun özgürlüğünden ve kendi varlık anlamını yaratma gücünden yoksun bırakılmasıdır. Kadın, dünyada varlık bulurken, toplumun ona atfettiği bu etiketle yüzleşmek zorunda kalır. Her adımda, kendi özsel varlığını inşa etme yerine, toplumun ona yüklediği *öteki* olma durumu ile karşı karşıya gelir. Bu, kadının varoluşunun, yalnızca ötekilerin gözünde şekillenen bir *yansıma* olmasına, özne olmaktan çok bir nesne olma durumuna indirgenmesine yol açar (Bauer, 2014).

Beauvoir’ın *İkinci Cinsiyet* eserinde ele aldığı en temel felsefi kavramlardan biri, içkinlik (Fransızca: *l’immanence*) ve aşkınlık (Fransızca: *l’extériorité*) arasındaki farklardır. Bu kavramlar, özellikle varoluşçuluk felsefesi çerçevesinde, insanın varlık deneyiminin nasıl şekillendiğini ve toplumsal cinsiyetin bu deneyimi nasıl etkilediğini anlamada önemli bir rol oynar.

Beauvoir, kadın özgürlüğünü savunurken, toplumsal ve kurumsal düzeyde kadın ile erkek arasındaki bağımlılığın engel teşkil ettiğini ifade etmektedir. Onun bağımsızlık anlayışı, kadının potansiyelini göz önünde bulundurarak inşa edilmesi gereken bir özgürlük alanını tanımlar. Bu özgürleşme süreci, Beauvoir’ın varoluşçu felsefesini kadın-erkek ilişkilerine adapte etmesiyle anlam kazanır. Varoluşçu feminizm, kadının toplumsal yapılar ve kurallardan bağımsız bir şekilde kendi öz iradesini gerçekleştirmesi olarak tanımlanabilir. Beauvoir, kadının öz iradesini ortaya koyarak özgürleşme yolunda bir model geliştirmektedir. Bu bağlamda, içkinlik ve aşkınlık kavramları, cinsiyetle bağlantılı şekilde ele alınır. Varoluşçu feminist perspektifte kadının toplumsal durumu, içkinlik kavramı ile açıklanır. İçkinlik, kadının varlık biçiminin belirsizlik, değersizlik ve olumsuzlukla ilişkilendirildiği bir durumu ifade ederken; aşkınlık, rasyonalite ve gücün simgesi olarak kabul edilir. Çoğu toplumda, kadının öz kimliği, bu içkinlik ve aşkınlık ölçütlerine göre şekillendirilmektedir. (Direk, 2013: 15-16).

Beauvoir, kadının bu "öteki"liğinden kurtulması için, erkek egemen toplumsal yapıları aşarak özgürleşmesi gerektiğini savunur. Kadın, ancak toplumsal cinsiyetin dayattığı sınırları aşarak, kendi öznel kimliğini oluşturabilir ve varlıklarını özgürce gerçekleştirebilir. Kadın bedeninin erkekler tarafından nesneleştirilmesi ve kadınların cinselliklerinin toplum tarafından denetlenmesi, Beauvoir’ın eleştirilerinin merkezindedir. Kadın, toplum tarafından sürekli olarak "öteki" olarak tanımlanırken, aynı zamanda bedeninin de kontrol altında tutulması gereken bir nesne olarak kabul edilir. Bu nesneleştirme, kadınların bedensel özerkliklerini ellerinden alır ve onların özgürlüklerini kısıtlar. (Direk, 2013: 18).

2.3. Varoluşçuluk ve feminizm ilişkisi

Ataerki toplumsal düzeni eleştiren feminist düşünce, henüz kapsamlı ve evrensel bir çözüm önerisi geliştirememiştir. Bu bağlamda, feminist düşünürler, kadın hakları mücadelesi için alternatif yollar arayarak liberalizm, Marksizm, psikanaliz, varoluşçuluk gibi çeşitli düşünce akımlarından etkilenmiş ve bu akımları kendi perspektiflerine adapte etmeye devam etmişlerdir. Bu teoriler, kadınların ataerki toplumlarda nasıl değersizleştirildiğini ve bunun ardındaki nedenleri sorgulamaktadır. Varoluşçuluk, bu bağlamda feminist düşünceye önemli bir katkı yapmıştır çünkü kadınların toplumsal cinsiyet

rollerini bir "zorunluluk" olarak kabul etmek yerine, kendi kimliklerini oluşturma ve özgürleşme süreçlerinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Özellikle Simone de Beauvoir gibi varoluşçu feministler, "Kadın doğulmaz, kadın olunur" düşüncesiyle, toplumsal olarak kadınlara biçilen rolleri aşarak, kadının kendi "benliğini" oluşturma sürecine dikkat çekmişlerdir. Bu, feminizmin temel fikirlerinden biri haline gelmiştir (İmançer, 2002:151).

20. yüzyıl, çağdaş düşünce dünyasında varoluşçuluğun temel taşlarını atan bir dönüm noktasıdır. Varoluşçuluk, özgürlüğü, bireyselliği ve seçimlerin sorumluluğunu ön plana çıkaran bir felsefe olarak, insanın akılcı olmayan bir evrende, yine de akılcı kararlar almaya çalıştığını savunur Varoluşçu düşünce, insanların tam anlamıyla özgür olduklarını ve bu özgürlüğün, her birinin kendi eylemlerinden sorumlu olmasını gerektirdiğini vurgular (Mounier, 1986:90).

Varoluşçuluk, felsefede geleneğe karşı çıkan, yenilikçi ve hatta devrimci bir akım olarak kendini gösterir. Geleneksel felsefi yöntemler, tümevarım ve tümdengelim gibi mantıksal çıkarımlar ve genellemelerle ilerlerken, varoluşçuluk bu yaklaşımın dışında kalarak, bireyselliği ve insanın özgün varlık durumunu merkeze alır. Varoluşçuluk, bir düşünce akımı olmanın ötesinde, aynı zamanda herkesin kendi yaşam deneyimlerine ve algısına göre farklı şekillerde yorumlayabileceği bir sosyal tanım sunar (Sartre, 2013:43). Bu akımın ortaya çıkışı, felsefe tarihinde bir olgunlaşma ve varoluşsal sorunlara çözüm arayışındaki önemli bir gelişmeyi temsil eder.

Beauvoir, varoluşçuluğu hayatı basitleştiren veya insanın varoluşsal sıkıntılarını anında çözen bir tür dogma ya da formül olarak görmediğini vurgular. O, varoluşçuluğun yaşamı ya da insan varoluşunun zorluklarını kolayca aşmayı vaat etmediğini belirtir. "Ne hayat oyununda kazanmayı garanti eden bir martingale, ne de varoluş sıkıntılarını silebilecek bir reçetedir," diyerek, varoluşçuluğun iyimser ya da ütöpik bir dünya görüşü olmadığını ifade eder. Beauvoir'a göre, varoluşçuluk, insanın özgürlüğünü ve sorumluluğunu kabul etmesini, kendi varlığını ve anlamını kendisinin inşa etmesini önerir. Bu, insanın varoluşsal kaygı ve boşluklarla yüzleşerek, kendisini sürekli olarak yeniden tanımlama sürecidir. Beauvoir, varoluşçuluğun insanı zorlayıcı, ama aynı zamanda özgürleştirici bir perspektife sahip olduğunu vurgular (Beauvoir, 2004: 203).

Beauvoir, varoluşçuluğun genellikle yanlış anlaşılabilirliği noktaların altını çizer. Ona göre, varoluşçuluk, bir mistisizm ya da metafiziksel bir arayış olarak görülmemelidir. Varoluşçuluk, insanlara "nasıl yaşanması gerektiği" ya da "mutlu bir yaşamın sırrı" hakkında önerilerde bulunmaz. Bu anlamda, varoluşçuluk ne bir mistisizm örneği ne de insanları belli bir yaşam biçimini kabul etmeye zorlayan bir öğreti olarak algılanmamalıdır. Ayrıca, varoluşçuluk, savaş sonrası bir modaya ya da geçici bir politik harekete indirgenemez. Beauvoir, varoluşçuluğun, diğer felsefi teorilerle benzer şekilde derin bir düşünsel yapı sunduğunu kabul eder; ancak onun diğer felsefelerden ayrıldığı noktalar da vardır (Beauvoir, 2004: 223).

"Bu felsefe, yalnızca akademik çevrelerle sınırlı kalmayı reddeder ve büyük antik bilgelik geleneğini yeniden canlandırmayı hedefler. Ayrıca, fizik ve mantık gibi zorlayıcı disiplinleri içermekle birlikte, tüm insanlara somut ve insani bir tutum öneren bir yaklaşım sunmayı amaçlar. Bu sebeple, yalnızca soyut teorik tezlerle sınırlı kalmakla yetinmez; aynı zamanda romanlar ve oyunlar aracılığıyla daha geniş topluluklara ulaşmayı hedefler. Ancak, bu girişim birçok kişi tarafından rahatsız edici bulunmuş ve varoluşçuluğun gerçek anlamda bir felsefe olup olmadığı konusunda kuşklar doğurmuştur" (Beauvoir, 2004:224).

Elnaz BEKİROVA

Beauvoir'a göre, insanın neye yöneldiği, yalnızca içsel arzuları ve planlarıyla belirlenir. *Bir insan, varlık kazanmak için kendine bir proje seçer ve bu seçim, onun kimliğini ve anlamını oluşturur. Beauvoir, insanın dünyadaki yerini kendisinin belirlediğini vurgular; "Bir yer kapamak zorundadır" derken, insanın varoluşunun bir boşlukta sürdürülemeyeceğini ifade eder.*" (Beauvoir, 2006:100).

Simone de Beauvoir, varoluşçuluğu, hem uygulanabilir bir eylem alanı sunan hem de mantık ve fiziği kapsayacak kadar teorik bir felsefi yapı olarak tanımlar. Bu iki yönüyle varoluşçuluk, güçlü bir felsefi temele sahip olmanın yanı sıra, toplumsal yaşamda da somut bir etkisi olan bir perspektif sunar. Ancak, varoluşçuluğun eylem alanı ile olan bağı, onu hem savunucuları için önemli bir dayanak yaparken, eleştirilerin hedefi haline de getirmiştir. Beauvoir, varoluşçuluğa yönelik eleştirilerden bir kısmının, felsefenin insanın kendisini ve koşullarını umutsuzluğa sürükleyecek şekilde sunduğu görüşüne dayandığını ifade eder (Beauvoir, 2004: 203). Bu eleştiriler, varoluşçuluğun çoğunlukla karamsarlıkla ilişkilendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak Beauvoir, varoluşçuluğun bir "iyi yaşam rehberi" veya mistik bir mutluluk felsefesi olarak yorumlanmasını reddeder ve onun karamsarlıkla özdeşleştirilmesine karşı çıkar. Ona göre, varoluşçuluk, insanın varoluşsal sorumluluğunu ve özgürlüğünü kabul etmesi gerektiğini vurgulayan bir düşüncedir, ancak bu özgürlük aynı zamanda umut ve eylem potansiyeli taşır. Beauvoir, varoluşçuluğun, insanın dünyadaki anlamını kendi özgürlüğüyle inşa etmesini savunarak, karamsarlık yerine, varoluşsal özgürlüğün gücünü ön plana çıkarır (Beauvoir, (2004: 205).

Varoluşçuluğun karamsar bir felsefe olduğu eleştirilerine karşı çıkan Beauvoir, aslında bu akımın iyimserliğini savunur. Ona göre, *Hristiyanlık, Marksizm ve popüler bilgelik öğretileri, insanı karamsar bir bakış açısıyla sınırlarken, varoluşçuluk insanın özgürlüğüne olan inancı temel alır. Beauvoir, varoluşçuluğun "umutsuzluk doktrini" olarak kabul edilmesinin yanlış olduğunu, çünkü bu felsefenin insanı özgür bir varlık olarak tanımlayarak ona anlam yaratma imkânı sunduğunu belirtir* (Beauvoir, 2006: 212).

Beauvoir, varoluşçuluğun insanı "çaresiz bir ızdırap" içinde bırakmadığını vurgular. *İnsan doğuştan iyi veya kötü değildir; insanın "iyi" ya da "kötü" olması, onun özgürlüğünü kullanma biçimine bağlıdır. Gerçeklik, ne sevinç ne de üzüntü yaratır; gerçekler sadece vardır ve insanın asıl sorumluluğu, bu gerçekleri aşma ve kendi yolunu seçme gücünü keşfetmektir.. Beauvoir'a göre, insan kendi kaderinin sahibidir; varoluşçuluk bu noktada, insanın özgürlüğü ve sorumluluğu üzerinden bir iyimserlik önerir, dolayısıyla olumsuz ya da karamsar bir felsefe değildir* (Beauvoir, 2006: 213).

Beauvoir, kuramını geliştirirken Sartre'ın varoluşçuluğunun yanı sıra Heidegger, Husserl ve Hegel gibi önemli düşünürlerden de etkilenmiştir. Beauvoir'a göre kadının özgürlüğü, sadece bir dışsal baskıdan kurtulma isteği değil, öznenin kendisini aşkın bir varlık olarak inşa etme kapasitesidir. O, kadının özgürlüğünü, öznenin kendisini belirleyen ve kendi varoluşunu yaratabilen bir "aşkın özne" olarak varlık kazanma yeteneğiyle ilişkilendirir. Bu bağlamda, kadın, kendisini bir "öteki" olarak görmekten çıkıp, kendi kimliğini ve geleceğini yaratma gücünü kabul ettiğinde gerçek özgürlüğe ulaşır. Beauvoir, kadının varoluşunun, onu sınırlayan toplumsal rollerden ve normlardan bağımsız bir şekilde, kendi iradesiyle biçimlendirilebileceğini savunur; bu, onun için özgürlüğün temeli, insanın kendi varlığını seçme ve yaratma gücüdür (Donovan, :230).

Beauvoir'ın varoluşçu felsefesini, kadınlık meselesine uyarlayarak, feminist düşüncüyü daha geniş bir çerçeveye oturtur. Beauvoir, varoluşçuluğun en temel ilkelerinden biri olan "özgürlük" anlayışını feminist perspektife taşır. Kadınların özgürleşmesini, yalnızca bireysel bir mücadele değil, toplumsal

bir dönüşüm süreci olarak değerlendirir. Kadınların, toplumsal cinsiyet normlarından bağımsız olarak kendi kimliklerini ve yaşamlarını inşa etmeli olduğunu, patriyarkal yapıları sorgulamalı ve toplumsal eşitlik için kolektif bir mücadeleye girişmeli olduğunu vurgular. Bu özgürlük ve eşitlik mücadelesi, toplumsal yapıları dönüştürmenin ve kadınların eşitlik için haklarını elde etmesinin temel yoludur (Coşkun, 2013:79).

Simone de Beauvoir, insan varoluşunu, arzunun ve tasarının yaratıcı gücüyle biçimlenen bir süreç olarak tanımlar. Beauvoir'a göre, "Arzu, arzulanabilir olana şekil veren güçken, tasarı ise hedefi belirleyen bir yönlendiricidir. İnsan varoluşu, dünyada faaliyetlerini değerlendirebileceği temel değerlerin ortaya çıkmasını sağlayan bir güç olarak belirginleşir." (Beauvoir, 2020: 322). Bu düşünceyle, Beauvoir, insanın özgürlüğünü ve varoluşsal gücünü ön plana çıkarır. Arzu, insanın dünyadaki hedeflerini belirleyip, onlara yönelmesini sağlayan itici güçtür. Tasarı ise bu arzuları somut bir hedefe dönüştüren akılcı bir süreçtir. Beauvoir'a göre, insan varoluşu, bu arzular ve tasarılar aracılığıyla anlam kazanır ve birey, dünyayı anlamlandırırken bu yaratıcı gücü kullanır. Bu süreç, insanın değerlerini kendisinin oluşturmasını ve dünyaya dair sorumluluğunu kabul etmesini gerektirir. Beauvoir'ın bu yaklaşımı, varoluşçuluğun temel ilkelerinden biri olan özgürlüğü ve öznenin dünyadaki anlamını yaratma sorumluluğunu vurgular.

Simone de Beauvoir, kadınların özgürlüğünü varoluşçu bir bakış açısıyla ele alır ve kadınların kurtuluşunun, onları yalnızca "başkaları için varlık" olarak değil, tıpkı erkekler gibi "kendi başına varlık" olarak tanıma sürecinden geçtiğini savunur. Beauvoir'a göre, kadınların özgürleşmesi, onları toplumsal normlara ve geleneksel rollere hapseden her türlü düşünsel ve toplumsal önermeyi reddetmekle mümkündür. Bu noktada, kadına ilişkin var olan tüm ön kabullerden ve klişelerden arınarak, toplumsal cinsiyet rollerini yeniden kurmak gerekir. Ancak bu, yalnızca bir entelektüel çaba değil, büyük bir toplumsal dönüşüm sürecidir. Beauvoir, bu tür bir girişimin kolay olmayacağını ve güçlü dirençlerle karşılaşılacağını kabul eder (Coşkun, 2013: 83).

2.4. Kadın kimliğinin toplumsal temelleri

Beauvoir, kadının toplumsal kimliğini, biyolojik ve cinsiyetçi normlar üzerinden inşa edilen rolleri sorgular ve kadınların bu toplumsal yapılara karşı nasıl bir kimlik arayışı içinde olduklarını ele alır. Kadınların annelik, cinsellik gibi kavramlar üzerinden tanımlanmaları, Beauvoir'ın teorilerinde oldukça önemli bir yer tutar (Bakay, 2014:54).

Cinsellik ve annelik, bu kimliklerin temel taşları olarak ortaya çıkar; çünkü toplum, kadını genellikle bu iki kavram üzerinden tanımlar. Annelik, kadına toplumsal bir değer kazandırırken, cinsellik, kadın kimliğini çoğu zaman pasif ve erkeğe bağlı bir biçimde tanımlar. Beauvoir'a göre, bu rollere, cinsellik ve annelik gibi biyolojik ve toplumsal kavramlara dayalı kimlikler, kadınların özgürleşmesi ve kendi benliklerini bulmaları açısından ciddi engeller oluşturur (Bakay, 2014:68).

Tarihsel olarak pek çok dönemde, kadının toplumsal statüsü, annelik rolünü ne kadar iyi yerine getirdiğiyle değerlendirilmiş ve bu doğrultuda kadına sosyal ve siyasal haklar tanınmıştır. Annelik sevgisi temel alınarak biçimlenen bu süreç, kadının çocuğuna tüm ilgisini ve sevgisini sunması, onu besleyip büyütmesi ve kendini çocuğuna adanması gerektiği düşüncesiyle anlam kazanmıştır. Bu bağlamda, anneliğin biyolojik olarak içgüdüsel kabul edilmesi ve bu görüşü desteklemeyi amaçlayan çeşitli çalışmaların yapılması, kadının toplumsal konumunu büyük ölçüde şekillendirmiştir. Annelik,

kadının toplumsal statüsünde önemli bir unsur olarak görülmüş, kadın kimliği de bu biyolojik işlev çerçevesinde tanımlanmıştır. Özellikle annelik kimliği, çocuğu olan kadınlar için temel bir kimlik olarak öne çıkmakta; diğer kimlikler ise bu ana kimliğin ardından gelen unsurlar olarak düşünülmektedir (Vincent, 2010:109).

“Bu yaklaşım, ideal anne modelinin sınırlarının belirlenmesiyle, kadının toplumsal rolünün yalnızca annelikle tanımlanması ve bu rolün belirli kriterler doğrultusunda daha “mükemmel” hale getirilmesi gerekliliğinin toplumsal yapıya yerleşmesine yol açmıştır. Bu çerçevede, kadının koşullar ne olursa olsun “iyi” bir anne olarak çocuğunun her ihtiyacına yanıt vermesi beklenmektedir. Çocuk merkezli ebeveynlik olarak tanımlanan yoğun annelik anlayışı, ataerkil ideolojinin kadın üzerindeki baskısını meşru gösteren bir araç olarak da değerlendirilebilir. Kadının annelik rolü ve bu rolü yerine getirme şekli, toplumsal denetim mekanizmaları ve dış gözlemler aracılığıyla da sürekli değerlendirilir hale gelmiştir. Sosyal yapılar, özellikle eğitim ve sağlık kurumları, başarılı ve sağlıklı çocuk yetiştirme kriterlerini annenin sorumluluğu olarak öne sürerek, kadınlar üzerinde baskı ve stres unsuru oluşturmaktadır” (Harmon & Houser, 2010: 231).

Anneliğin, doğal ve içgüdüsel bir süreç olduğu düşüncesi, tarihsel olarak birçok kültürel ve toplumsal kurum tarafından daha da pekiştirilmiş ve uzun süre egemen bir paradigma halini almıştır. Bu düşünceye dayalı olarak, annelik kadınların biyolojik bir görevinden öte, toplumsal olarak kabul görmüş bir rol olarak görülmüştür. Ancak feminist yaklaşımlar, bu paradigmaya karşı çıkarak, anneliğin kadınlar için doğal bir durum olmadığını savunmuşlardır. Feministler, anneliği tarihsel ve toplumsal dinamikler çerçevesinde kültürel olarak inşa edilmiş bir kavram olarak ele almışlardır. Bu görüşe göre, annelik yalnızca biyolojik bir zorunluluk değil, toplumların belirlediği normlar ve değerler doğrultusunda şekillenen bir kimlik ve rol modelidir (Silva, 2003: 1-19).

Beauvoir, kadınların özgürlüğünün önündeki toplumsal engeller arasında annelik ve doğurganlığı önemli bir yerde görür. Ona göre, annelik içsel bir dürtüden ziyade toplumsal bir öğrenme sürecinin sonucudur ve kadınların özgür iradeleriyle tercih edebilecekleri bir konumda olmalıdır. Çocuk doğurma eylemi, kadınların kendini gerçekleştirme için bir yol olarak değil, aksine onların özgürlüğünü sınırlandıran bir faktör olarak değerlendirilir. Bu bağlamda Beauvoir, kadınların annelik gibi toplumsal rollerin baskısından uzak, tamamen kendi özgür iradelerine göre seçim yapabilmelerinin önemini vurgular (Bakay, 2014:68).

“Toplum tarafından kadınlara yüklenen annelik ve doğurganlık rolleri, onları belirli bir sınır içinde sabitler. Bu roller, yıllardır değişmeden tekrarlandıkları için, bireyin kendini gerçekleştirmesine dair herhangi bir yenilik veya ilerleme sunmaz. Erkekler ise farklı bir konuma sahiptir; kendi varoluşlarını aşmak ve kendilerini kanıtlamak amacıyla avlanmak, savaşmak gibi yaratıcı etkinliklerle meşgul olurlar. Bu tür etkinlikler, erkeğin hem fiziksel gücünü hem de toplumsal statüsünü ortaya koymasını sağlar. Erkek, kendisine sunulan sınırları aşarak yeni bir gelecek tasarlar ve bu eylemleri ile saygı kazanır. Tehlikeye atılma ve topluluğunun onuru için mücadele etme arzusu, onun kendini yalnızca biyolojik bir varlık olarak değil, daha yüksek değerlere ulaşmaya aday bir birey olarak görmesine olanak tanır. Kadınlar ise, toplumun biçtiği bu geleneksel rollerle sınırlandırıldığında, benzer bir özgürleşme fırsatını bulamaz; annelik görevi ve doğurganlıkla tanımlanan kadın, erkeğin elde ettiği türden bir bireysel yükselişe erişemez” (Beauvoir, 1993: 70).

Beauvoir'a göre, küçük bir kız çocuğu oyuncak bebeklerle oynarken, gelecekte kendi çocuğunun da bu oyuncak bebek gibi bir nesne olduğunu düşünme eğilimindedir; bebek, istenildiğinde bir kenara bırakılabilir ve dolayısıyla tehdit edici bir unsur değildir. Ancak genç kızlık döneminde, çocuğun bir nesne değil, kendi bedenine bağlı bir varlık olduğunu ve onunla bir değişim sürecine gireceğini fark eder. Hamilelik, bu aşamada yalnızca bir çocuk doğurma süreci olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve kişisel beklentiler doğrultusunda "annelik" kimliğini üstlenme süreci olarak da anlam kazanır. Bu süreç, kadında hem arzu edilen hem de korkulan bir dönüşümü temsil ederek, onu karmaşık duygularla baş başa bırakır (Soysal, 2016: 27).

Kadın, anne olduğunda, bir anlamda kendisini dünyaya getiren kişinin rolünü devralmaktadır ve bu durum, onun yetişkinlik aşamasına ulaştığını gösterir. Eğer gerçekten çocuk sahibi olmayı içtenlikle arzu ediyorsa, hamile kaldığında bundan mutluluk duyacak ve bu süreci destek aramadan kendi başına sürdürecektir. Ancak hâlâ annesinin etkisi altındaysa ve buna karşı çıkmıyorsa, onun etkisine boyun eğecektir. Bu durumda dünyaya getirdiği çocuk, kendi bireysel çabasının sonucu değil, bir kardeş gibi konumlanacaktır. Annesinin etkisinden kurtulmak isteyen ancak bunu başaramayan kadın için çocuk, özgürleşmek yerine onu daha da bağımlı hale getirebilecek bir endişe kaynağı haline gelebilir (Beauvoir, 2010: 124).

Kadın cinselliğinin denetlenmesi, ataerkil toplumların derinlemesine yerleşmiş bir özelliği olarak, toplumsal yapının ve cinsiyet normlarının bir yansımasıdır. Bu toplumlarda, kadın bedeninin ve cinselliğinin düzenlenmesi, erkeğin egemenliğini pekiştiren ve kadını pasif bir varlık olarak konumlandıran bir güç ilişkisi olarak şekillenir. Küçük yaşlardan itibaren, kadınlar toplumsal normlar ve aile baskıları aracılığıyla bedenlerini ve cinsel kimliklerini belirli bir düzene tabi kılmak zorunda bırakılırlar. Cinsellik, bir zevk, arzu ya da öznel deneyim olmanın ötesinde, toplumsal denetim ve kontrolün bir aracı hâline gelir. Bu denetim, kadınların cinsel arzularını bastırmalarını, onları utanç ve suçluluk duygusuyla şekillendirmelerini bekler ve kadınları yalnızca erkeğin tatminini sağlayan pasif bir araç olarak görür. Sonuç olarak, kadın cinselliği, toplumsal baskıların ve normların etkisiyle dışsal bir dayatma olarak şekillenir ve kadının özne olarak cinsellik deneyimini özgürce keşfetmesi engellenir. Böylece, cinsellik sadece bireysel bir arzu değil, aynı zamanda toplumsal güç dinamiklerinin, baskıların ve normların bir yansıması olarak karşımıza çıkar (Demirbilek, 2007: 25).

Erkek egemen sistem, özel yaşamdan kamusal yaşama kadar her alanda kadınlar üzerinde baskı kurar ve bu baskı özellikle kadın bedeninde somutlaşır. Kadın bedeni, din, yasalar ve ahlaki normlarla denetlenir, nesneleştirilir. Modernizmde de cinsellik hem nüfus politikaları hem de toplumsal denetim aracıdır. Kadınların kamusal alanda varlık göstermesi pek uygun görülmez; onların yeri evde, özel alanda, erkekler ise kamusal alanda yer alır. Bekâret ve namus kavramları kadın bedeniyle ilişkilendirilir. Günümüzde de benzer bir baskı devam eder; kadınlar cinsellik konusunda bilgi sahibi olmaktan, bedenlerini tanımaktan yoksun bırakılır. Cinsellik genellikle üreme sağlığı üzerinden konuşulur, kadınların cinsel sağlıkları ise çoğunlukla göz ardı edilir (Saygılıgil, 2017: 7).

Catherine MacKinnon'un "emek Marksizm için neyse, cinsellik de feminizm için odur" sözü, feminizmin cinselliği toplumsal eşitsizliğin temel bir boyutu olarak ele aldığını ifade etmektedir. MacKinnon, cinselliğin yalnızca biyolojik bir durum olmadığını, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin, güç ilişkilerinin ve eşitsizliğin şekillendiği bir alan olduğunu savunur. Ona göre, cinsellik, kadınların erkekler karşısındaki ikincil konumlarını pekiştiren bir araçtır. Cinsiyetler arasındaki eşitsizlik, özellikle cinsel ilişkilerdeki güç dinamiklerinde belirginleşir ve bu, toplumun diğer

alanlarındaki eşitsizlikleri de yansıtır. MacKinnon, cinselliği feminist bir perspektiften ele alarak, cinselliğin, kadınların bedenleri üzerinde erkekler tarafından kurulan denetimi ve tahakkümü güçlendiren bir sistem olduğunu vurgular (MacKinnon, 2003: 52).

Foucault, bedenlerimize bakışımızın ve onları değerlendirmemizin, toplumsal olarak inşa edilmiş bir süreç olduğunu savunur. Ona göre, cinsellik ve bedene dair zevkler, sadece biyolojik birer olgu değildir, aksine tarihsel olarak şekillenmiş ve toplumsal olarak kurgulanmış davranışlar, inançlar ve kimlikler tarafından belirlenir. Foucault için, bedene dair söylemler ve bu söylemlerin toplum içinde nasıl şekillendiği son derece önemlidir, çünkü bu söylemler bireylerin kimliklerinin ve toplumsal rollerinin belirlenmesinde büyük bir rol oynar. Yani, cinsellik ve beden üzerine kurulan toplumsal inançlar, yalnızca bireylerin yaşam biçimlerini değil, aynı zamanda iktidar ilişkilerini de şekillendirir (Foucault, 2015:128).

Feminizmin birinci dalgası, kadınların eşitlik talebinin sesiyse, İkinci Dalga Feminizm artık kadınlara her alanda özerklik⁸ talebini ifade ediyordu. 1960'lara gelindiğinde feministler, mücadelelerini sadece kamusal alandaki eşitlikten öteye taşıyarak, özel alanda, ailede ve cinsellikte kadınların özgürleşmesine yönlendirdiler. Bunun bir parçası olarak, "kişisel olan politiktir" anlayışını benimsediler. Bu ifade, kişisel ve özel alanlarda, örneğin aile içindeki ilişkilerde ya da kadının ev içindeki emeğinde bile, toplumsal güç mücadelelerinin ve eşitsiz ilişkilerin var olduğunu vurgulamıştır. Feminist perspektiften bakıldığında, evde, ailede, evlilikte veya aşk ilişkilerinde var olan güç dinamikleri, iktidar ve eşitsiz bölüşüm, sadece kişisel ya da özel meseleler değil, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve patriyarkal yapının bir yansımasıdır (Dedeoğlu, 2009: 42-54).

Beauvoir'ın düşünceleri doğrultusunda yapılan araştırmalar da, kadın cinselliğinin sürekli olarak toplumsal denetim altında tutulduğunu ortaya koymuştur. Erkeklerin sahip olduğu özgürlüklerin tersine, kadının cinsel arzuları toplum tarafından şekillendirilir ve düzenlenir. Kadınların kiminle, nerede ve hangi koşullar altında cinsel ilişkiye gireceği önceden belirlenmiş ve toplumsal normlarla sınırlandırılmıştır. Bu, kadını belirli normlarla sınırlayarak, onu kamusal alandan dışlayıp, ev içine ve annelik rolüne yönlendirmeyi amaçlayan bir düzendir. Böyle bir yapının içinde, erkek, Beauvoir'ın deyişiyle, aşk eylemleriyle kendini gerçekleştirme fırsatına sahipken; kadın, ancak içsel olana, yaratıcı olmayan ve dünyayı dönüştürme potansiyeline sahip olmayan bir varlık olarak kalmaktadır. Kadın, annelik, ev işi yapmak ve bedenine odaklanmak gibi aktivitelerde kendini gerçekleştirebileceğini düşünür. Fakat bu eylemler, sürekli tekrarlanan ve üretken değeri olmayan etkinliklerdir (Beauvoir 2016: 57).

Beauvoir, kadınların ekonomik özgürlük kazanmış olsalar dahi, erkeklerle eşit cinsel haklara sahip olmadıkları sürece tam anlamıyla bağımsız ve eşit olamayacaklarını öne sürer. Cinsel özgürlük, ilk bakışta cazip bir hedef gibi görünebilir; ancak bu özgürlüğün, anlamlı bir öznel eylem ve somut bir fırsat sunup sunmadığını değerlendirmek daha kritik bir meseledir (Kirkland, 2015: 47). Sosyal normlar, kadınları erkeklerin egemen olduğu cinsel aktivitelerden uzak tutmaya zorlar. Ancak, cinsel anlamda özgürleşmiş bir kadın, erkeklerin cinsel arzularını tatmin etmek için var olan bir nesne değil, cinsel bir özne olabilir. Bu, somut özgürlüklerin kaynağının yalnızca cinsel özgürlük olduğunu ifade etmez; bunun yerine toplumsal normların, cinsiyetler arası eşitsizlikleri nasıl ürettiğini ortaya koyar. Beauvoir burada, toplumun cinsiyet rollerine dair beklentilerini ve idealize edilen kadınlık anlayışını eleştirir (Kirkland, 2015: 53).

2.5. Kadının özne olma arayışı: “öteki” konumundan modern kadına doğru

Beauvoir’ın analizlerinde, kadın kimliğinin farklı tipolojiler üzerinden şekillendiği görülür. Bu kadın tipleri, toplumsal normların, biyolojik cinsiyetin ve kültürel beklentilerin kadınların varlıklarını nasıl yönlendirdiğini gösterir (Bakay, 2014:68)..

Beauvoir’ın felsefesinde, kendine hayran kadın önemli bir figürdür ve bu figür, kadının kimliği üzerine yapılan analizlerde derin bir yabancılaşma ve kimlik kaybını simgeler. Bu kadın tipi, varlığını dışsal gözlemler ve yansımalar üzerinden tanımlar, özellikle fiziksel çekiciliği ve güzelliği aracılığıyla kimliğini bulmaya çalışan bir yapıya sahiptir. Beauvoir’a göre, bu durum kadının hem tatmin hem de yabancılaşma yaşamasına yol açar. Çünkü kadın, kimliğini sürekli başkalarının bakışlarında arar ve kendisini bir nesne olarak, başkalarının gözleriyle tanımlar. Bu, içsel kimlik gelişiminin yerini geçici ve yüzeysel bir tatminin almasına neden olur (Romero, 1990:34).

Kadın, her ilişkide olduğu gibi, sevgi bağlamında da hem özne hem de nesne konumunda bulunur. Ancak kadın, özne olarak pek çok şeyden mahrumdur; ötekileştirilir ve içkinliğe mahkûm edilir, cinselliği reddedilir ve doyurulmaz. Erkeklerin etkinlikleri kadına yasaklanmıştır ve kendi yaratıcılığını geliştirmesi engellenir. Ev içi işlerle, annelik gibi rolleri yerine getirmek, gerçekte hiçbir şey üretmemek anlamına gelir. Bu durum kadını, tek varlık alanı olarak kendisiyle ilgilenmeye yönlendirir (Beauvoir, 1993: 45).

Sevda kadın, Beauvoir’ın analizlerinde, kadın kimliğinin toplumsal normlar ve beklentilerle şekillenen bir diğer tipolojisidir. Sevdalı kadın, aşkı ve ilişkileri üzerinden kimlik inşa eder; benliğini genellikle başkalarına, özellikle de erkeklerin varlığına bağımlı olarak tanımlar. Onun aşkı, bir varlık ve anlam arayışıdır, ancak bu arayış genellikle bir tür teslimiyetle ve öznenin kaybıyla sonuçlanır. Beauvoir’a göre, sevdalı kadın, sevdiği erkeğe adanmışlık göstererek, kendisini ona sunar. Erkek, onun için bir anlam ve varlık kaynağıdır; onun kimliği, erkeğin bakışlarında ve sevgisinde şekillenir. Bu durum, kadının özgürlüğünü ve öznel varlığını erkeğin arzusuna ve değerine indirgemesiyle sonuçlanır. Kadın, bu aşk ilişkisini, kendisini bulma ve doğrulama yolu olarak görür, ancak bu süreçte kendi benliğinden uzaklaşır. Sevdalı kadın, erkeği idealize eder, onun bakışlarına ve onayına bağımlı hale gelir. Bu, kadının bir tür dışsal onaya ve sürekli takdire duyduğu ihtiyacı simgeler (Şenol, 2015: 87).

Aşk, kadının hayatında beklenenin aksine, daha az yer tutar. Kadın, toplumsal beklentiler ve roller doğrultusunda, koca, çocuk, ev ve cinsel ilişkiler gibi unsurların aşkı gölgede bırakmasına izin verir. Aşk, kadının en büyük arzusu olabilir; ancak kadın, genellikle aşkı, gerçek yüzüyle değil, yanıltıcı, idealize edilmiş bir biçimde tanıyabilir. Büyük sevdanın peşinden giden kadınlar, çoğunlukla yazgılarına boyun eğmiş olanlardır. Kadın, aşkı bir kurtuluş ya da benliğini tanıma aracı olarak görse de, genellikle erkeğin gözünde kendini bulur ve ona yönelik bir varlık olarak tanımlar. Bu durumda, sevgi, kadının öz benliğini keşfetmesine değil, daha çok erkeğin ona sunduğu imajla sınırlı kalır. Kadının kurtuluşu ise, erkeğin yarattığı özgürlük ve benlik algısına bağlıdır (Beauvoir, 1993a: 97).

Beauvoir’ın "sofu kadın" tipolojisi, kadının dini bir arayışla, Tanrı’ya yönelmesi ve bu yolda kendisini özne olarak değil, bir nesne olarak konumlandırması üzerine derin bir analiz yapar. Sofu kadın, insan sevgisinden ve dünyasal ilişkilerden hayal kırıklığına uğradığında, Tanrı’ya yönelir. Buradaki Tanrı, yalnızca dini bir figür değil, aynı zamanda bir tür kurtuluş aracı ve sevgiyi bulma umudu olarak işlev görür. Beauvoir’a göre, kadın Tanrı’ya yönelerek, Tanrı’nın sevgisini kazanmayı ve Tanrı’nın bakışlarında kendisini değerli hissetmeyi arar. Bu arayış, kadının sevgisini ve benliğini yok sayarak

Tanrı'ya teslim olmasında kendini gösterir. Kadın, Tanrı'ya yöneldiğinde bir anlamda sevdalı kadının sevgilisinde aradığı şeyleri Tanrı'da arar. Sofu kadının durumu, özünde bir tür Tanrı ile olan ilişkisinde de bir nesneleşmeyi, kendini yok saymayı içerir. Beauvoir, kadınların Tanrı'yla olan ilişkilerini, erkeğe karşı olan sevgililik ilişkisinden farklı görmez; ikisi de kadının özne olarak var olma şansını kaybettiği, kendisini bir başka varlık aracılığıyla tanımaya çalıştığı durumlar olarak tasvir edilir. Beauvoir, burada Tanrı'nın sevgisine ulaşmak için kadının kendini "hiçleştirmesinin" gerektiğini vurgular. Sofu kadın, sevgi arayışında olduğu gibi, öznel benliğini bir kenara bırakır ve kendisini Tanrı'ya adar. Bu durum, kadının, tüm yaşamını bir tür pasiflik ve edilgenlik içinde, başkasının bakışında değerini bulma arayışı olarak görülebilir. Tanrı'ya yönelerek, tıpkı bir sevdalı kadın gibi, kadının benliğini dışarıya, başka bir varlığa sunma gerekliliği söz konusudur (Aydın, 2017:90).

Kadının insani sevgiden yoksun kaldığında veya aşktan fazla şey beklediğinde ve karşılık bulamadığında Tanrı'ya yönelmesi, onun varlığını kurtarma arayışının bir yansımasıdır. Tanrı, kadın için bazen bir erkeğin yerini tutar; erkek, Tanrı'nın yeryüzündeki bir temsilcisi gibi algılanır. Kadın, Tanrı'ya yöneldiğinde, aslında bir erkek için sergilediği teslimiyetçi tavrı tekrarlamaktadır. Tanrısal aşk da, kadının sevgiliyle olan ilişkisi gibi, ona bir tür yüce sevgi ve güven arayışı sunar. Sofu kadın, Tanrı'nın gözündeki ulu bakışları adeta bir mucize olarak kabul eder ve kendini Tanrı'nın sevgisine layık görmek için, tıpkı bir sevdalı kadın gibi, öz benliğini yok sayarak ona yaklaşır. Bu, kadının benliğini aşma ve daha yüksek bir sevgiye ulaşma çabasını simgeler (Beauvoir, 1993: 99-106).

Beauvoir'ın ortaya koyduğu bağımsız kadın, toplumun ona atfettiği geleneksel kadınlık rollerini ve cinsiyetinin getirdiği sınırlamaları aşmayı hedefleyen bir figürdür. Bu kadın, kendini yalnızca toplumun ya da cinsiyetin tanımladığı biçimlerle sınırlamayan, aksine kendi kimliğini ve hayatını özgürce kuran bir özne olarak var olur. Bağımsız kadın, varoluşunu ve öznesini sürekli sorgulayan ve eylemleriyle aşmaya çalışan bir bireydir. Onun amacı, sadece varlığını kabul ettirmek değil, aynı zamanda özne olarak toplumda yer edinmektir. Eylemleri, toplumsal koşullara, geleneksel normlara karşı bir duruş sergiler ve kendini sürekli olarak aşma çabası içine girer. Bu, onun yalnızca kendi varlık bilincine ulaşmasıyla kalmaz, aynı zamanda toplumun belirlediği sınırları da zorlaması anlamına gelir. Beauvoir'a göre, bir kadının tam anlamıyla bağımsız olabilmesi için ekonomik olarak bağımsız olması şarttır. Çalışma hayatına katılım, kadının sadece kendi geçimini sağlamasını değil, aynı zamanda özgürlüğünü kazanmasını da sağlar. Kadının iş gücüne katılması, toplumsal eşitsizliklere karşı bir mücadele alanıdır ve ona sadece fiziksel değil, zihinsel ve psikolojik özgürlük de kazandırır. Bağımsız kadın, iktisadi bağımsızlık kazanarak erkeğin himayesinden kurtulur ve bu ona kendi öznesini yaratma fırsatı sunar (Dönmez, 2019: 98).

"Eğer kadın özgür olmak istiyorsa, asıl önemli olan çalışma, bir iş sahibi olmasıdır. Bana akıl danışan bütün kadınlara verdiğim ilk öğüt bu. İş en gerekli ön koşuldur. Eğer kadın evliyse ve boşanmak istiyorsanız, bunun alanı evi terk edip, çocuklarına bakabilmesi ve kendi başına bir hayatının olabilmesidir. Tabii çalışmak tek mucizevi çare değil. Çalışmanın bugün için özgürleştirici bir yanı vardır ama yabancılaştırıcıdır da. Bunun bir sonucu olarak birçok kadın iki çeşit yabancılaşma arasında bir seçim yapmak zorunda kalıyorlar: ev kadının yabancılaşması ve çalışan kadının yabancılaşması. Çalışmak her derde deva değilse de yine de kadının bağımsızlığını eline alabilmesi için ilk koşuldur." (Beauvoir, 1986: 23).

Beauvoir, kadınların özgürlüğü ve bağımsızlıklarını kazanabilmeleri için sanatı ve edebiyatı önemli bir çıkış yolu olarak görür. Kadın olarak doğmuş olmak, herkes için sanat dışındaki başka yüzlerce alanda

da engellenmek anlamına gelir ve bu durum elbette baskıcı ve cesaret kırıcıdır. Hayata geldiği andan itibaren kadınlığa dair öğretilenlerde, kadına yönelik tutumlardadır. Erkeklerin hâkimiyeti altındaki bu alanlarda yine de başarılı kadınlar olabilmesi, bilim politika ve sanatta var olabilmeleri bu sebeple çok kıymetlidir (Nochlin,2014: 126).

“Üstün yetenekli bir yapıtı ortaya koyabilmesi için bütün olanakları ellerinden alındığına göre, kadınların üstün yetenek gösterebilmesi nasıl mümkün olabilirdi ?” (Beauvoir, 1993a: 153).

Cinsiyetin ve toplumsal rollerin kadının özgürlüğüne nasıl engel oluşturduğunu vurgulayan Beauvoir, kadının bu engelleri aşabilmesi için toplumsal yapıların dışına çıkması gerektiğini söyler. Bağımsız kadın, cinsiyetinin kendisini tanımlamamasını talep eder. Kadınlık, ona bir ilkel ya da sınırlayıcı bir kimlik olarak değil, bir farklılık olarak algılanmalıdır. Toplum, kadına özgürlüğünü yaşamak için geleneksel kadının tanımına uymasını beklerken, bağımsız kadın bu sınırları aşmaya çalışır. Cinsellik ve aşk gibi konularda da kadın, pasif bir nesne olmaktan çıkar ve özgür bir özne olarak kendi arzularını, isteklerini belirler. Kadınların özgürlüğüne giden yolun, onları “kendi başına varlık” olarak tanıma cesaretini göstermelerinden geçtiğini savunur. Bu, toplumsal normlar ve geleneksel rollerin kadınları yalnızca "başkaları için varlık" olmaya zorlayan anlayışlarına karşı bir direniştir. Kadınların, erkeklerle eşit şekilde, kendi iradeleriyle var olabilmesi için toplumsal yapıları ve tüm özcü varsayımları sorgulamaları gerekmektedir. Beauvoir, bu dönüşümün büyük bir toplumsal dirençle karşılaşacağını kabul eder, ancak kadınların bu engellemeleri aşmadan gerçek özgürlüğe ulaşamayacaklarını belirtir. Bu, sadece bireysel bir hak arayışı değil, toplumsal cinsiyet eşitliği için bir zorunluluktur (Demir, 2014, 97).

Bununla birlikte, Beauvoir'ın vurguladığı gibi, bağımsız kadın sadece cinsellikte değil, tüm yaşam alanlarında eylemde bulunarak kendini tanımlar. Bağımsızlığını ilan etmek, aynı zamanda sorumluluk almak demektir. Kadın, eylemlerinin sorumluluğunu kabul eder ve bu sorumluluk, onun özgürlüğünü pekiştirir. Bu anlamda, kadının bağımsızlığı, sadece ekonomik ya da sosyal bir konum değil, aynı zamanda ahlaki ve psikolojik bir duruşun ifadesidir.

Beauvoir'a göre, kadın sadece toplumda erkeğe tanınan eşit koşullar sağlandığında, özne olarak kendini kabul ettirebilir. Bu, kadının kendi hayatını kurma ve büyük işler başarma yeteneğini ona tanıyacak bir toplumsal değişimi gerektirir. Ancak bu değişim, kadının öğretilmiş olanı unutması ve kendi kimliğini cinsiyetinden bağımsız bir şekilde tanımasıyla mümkündür. Bağımsız kadın, kendi öznesini yaratır ve toplumsal yapının ona dayattığı sınırlamalardan özgürleşir (Demir, 2014:102).

Sonuç olarak, bağımsız kadın prototipi, sadece kendi içsel özgürlüğünü değil, toplumsal özgürlüğü de talep eden bir figürdür. Bu kadın, toplumsal cinsiyet normlarını sorgular, eşitsizliklerle mücadele eder ve her eylemiyle özgürleşir. Beauvoir'ın felsefesinde, bağımsız kadın, sadece kendini değil, tüm kadınları özgürleştirme potansiyeline sahip bir varlıktır. Bu bağımsızlık, kadının özne olarak varlığını kabul etmesinden, kendisini sürekli aşma çabasından ve toplumun dayattığı rolleri reddetmesinden gelir.

3. MATERYAL VE METOT

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi temelinde yürütülmüş olup, betimsel ve eleştirel analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmada, Simone de Beauvoir'ın "İkinci Cinsiyet" (1949) başta olmak üzere feminist

Elnaz BEKİROVA

felsefeye katkı sağlayan diğer eserleri ile Judith Butler, Luce Irigaray ve Betty Friedan gibi feminist düşünürlerin çalışmaları kuramsal çerçeveyi destekleyen kaynaklar olarak kullanılmıştır.

Veri toplama sürecinde, birincil ve ikincil kaynaklar doküman analizi yöntemiyle incelenmiş, Beauvoir'ın feminist düşüncesindeki temel kavramlar olan toplumsal cinsiyet, öteki konumu, kadın kimliği ve özgürleşme eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Çalışma, toplumsal cinsiyetin kültürel bir inşa olarak nasıl şekillendiğini, Beauvoir'ın varoluşçu feminist felsefesinin modern kadın kimliğinin oluşumuna etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır..

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- Beauvoir'ın toplumsal cinsiyet ve "öteki" kavramları, feminist teori açısından nasıl değerlendirilebilir?
- Kadınların toplumsal kimliklerini inşa etme süreci, varoluşçuluk perspektifinden nasıl ele alınabilir?
- Simone de Beauvoir'ın feminist felsefesi, modern kadın kimliğinin oluşumuna nasıl katkı sağlamıştır

Çalışmada, feminist felsefe ile varoluşçuluk arasındaki ilişki karşılaştırmalı analiz yöntemi ile ele alınmış, Beauvoir'ın özgürlük, öteki, beden ve toplumsal cinsiyet kavramlarına dair düşünceleri feminist hareketin farklı aşamalarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Kadın kimliğinin bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl şekillendiği ve modern kadının oluşumuna Beauvoir'ın felsefesinin nasıl katkıda bulunduğu eleştirel bir bakış açısıyla tartışılmıştır.

4. BULGULAR VE ANALİZ

Bu çalışmada, Simone de Beauvoir'ın feminist felsefesinin modern kadın kimliğinin oluşumundaki rolü analiz edilmiştir. Bulgular, kadının tarih boyunca erkeğe göre tanımlandığını ve toplumsal cinsiyetin biyolojik bir zorunluluk değil, kültürel bir inşa süreci olduğunu ortaya koymaktadır. Beauvoir'ın "Kadın doğulmaz, kadın olunur" tezi doğrultusunda, kadın kimliğinin toplumsal normlar ve güç dinamikleri tarafından şekillendirildiği belirlenmiştir.

Beauvoir'ın varoluşçu yaklaşımı, kadınların ancak toplumsal normları sorgulayarak ve ekonomik bağımsızlık kazanarak özgürleşebileceğini öne sürmektedir. Kadının tarih boyunca "öteki" olarak konumlandırılması, onu pasif bir varlık haline getirmiş, ancak bilinçlenme ve özgürleşme süreçleriyle özdeşleşme mümkün hale gelmiştir. Bulgular, kadının sadece hukuki haklar elde etmekle değil, bireysel farkındalık kazanarak kendini yeniden inşa etmesi gerektiğini göstermektedir.

Ayrıca, kadın bedeninin tarih boyunca eril tahakkümün bir nesnesi olarak görüldüğü ve bu durumun feminist mücadelenin temel konularından biri olduğu belirlenmiştir. Beauvoir'ın feminist felsefesi, kadının kendi bedeni üzerindeki kontrolünü sağlamasının ve bireysel kimliğini özgürce inşa etmesinin önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak, Beauvoir'ın düşünceleri, modern kadın kimliğinin oluşumunda dönüştürücü bir etkiye sahip olmuş ve kadınların toplumsal cinsiyet normlarını sorgulayarak kendilerini tanımlamalarına teorik bir temel sunmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Simone de Beauvoir'ın feminist felsefesi, modern kadının oluşumunda önemli bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Beauvoir, toplumsal cinsiyetin biyolojik bir zorunluluk değil, kültürel bir inşa olduğunu savunarak, kadınların toplumsal kimliklerinin doğuştan gelmediğini, aksine toplumsal yapılar tarafından şekillendirildiğini ifade etmiştir. Bu perspektif, modern kadının yalnızca toplumsal normlara uymayan bir varlık olmasını değil, aynı zamanda özgür iradesiyle kendi kimliğini inşa eden bir özneye dönüşmesini mümkün kılmaktadır.

Beauvoir'a göre, "Kadın doğulmaz, kadın olunur" söylemi, kadınların toplumsal rollerini ve kimliklerini kültürel ve tarihsel süreçlerin şekillendirdiğini vurgular. Kadınlar, bedensel, ekonomik ve toplumsal alanlarda özgürleşerek, sadece bireysel haklarını elde etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal normları sorgulama ve dönüştürme kapasitesine de sahip olurlar. Bu düşünce, Beauvoir'ın feminist felsefesinin, modern kadının özgürlüğünü ve kimliğini kendi iradesiyle inşa etmesini sağlayan teorik temellerini oluşturduğunu gösterir.

Beauvoir'ın varoluşçu bakış açısı, kadının özgürlüğünü sadece toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı bir direniş olarak görmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal yapıları dönüştürme gücünü de vurgular. Kadınların kendi bedenleri üzerindeki kontrolü, toplumsal kimliklerinin şekillenişinde belirleyici bir rol oynar. Kadınlar, cinselliklerini ve bedensel özerkliklerini sahiplenerek toplumsal yapılar karşısında bağımsız bir varoluş kurarlar. Bu süreç, modern kadının toplumsal normlara karşı duruş sergileyen ve kendisini özgürce tanımlayan bir özne olarak ortaya çıkmasını sağlar.

Ekonomik bağımsızlık da Beauvoir'a göre, modern kadının oluşumunda kritik bir unsurdur. Kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanmaları, yalnızca aile içindeki rollerinden kurtulmalarını değil, aynı zamanda toplumsal yapıları dönüştürmelerini de mümkün kılar. Kadınlar, iş gücüne katılım ve eğitim fırsatlarıyla, toplumsal yaşamda daha aktif bir rol üstlenirler. Beauvoir'ın felsefesi, modern kadının, toplumsal cinsiyetin dayattığı sınırlamaları aşarak, kendi kimliğini özgürce oluşturabilmesinin teorik temellerini sunmaktadır.

Sonuç olarak, Simone de Beauvoir'ın feminist felsefesi, modern kadının oluşumunda belirleyici bir etki yaratmıştır. Onun düşünceleri, kadınların yalnızca toplumsal eşitlik mücadelesi vermekle kalmayıp, aynı zamanda kendi kimliklerini inşa etmeleri gerektiğini savunarak, modern kadının özne olarak kendisini tanımlayabileceği bir zemin sunmuştur. Beauvoir'ın felsefesi, günümüzdeki feminist hareketlerin temellerini atmanın ötesinde, kadınların toplumsal yaşamda özgür iradeleriyle kendilerini yaratabilecekleri bir paradigmanın da önünü açmıştır.

Simone de Beauvoir'ın feminist felsefesi, modern kadının toplumsal normları sorgulayıp kendi kimliğini inşa etmesi için önemli bir teorik temel sunmaktadır. Kadının tarih boyunca "öteki" olarak konumlandırılması, onun özneleşmesini engelleyen en büyük bariyerlerden biri olmuştur. Ancak Beauvoir'ın düşünceleri, bu ikincil konumu aşarak özgürleşme sürecine katkıda bulunmuş, kadın kimliğinin biyolojik bir zorunluluk değil, toplumsal ve kültürel bir inşa süreci olduğunu ortaya koymuştur. Kadınların özgürleşmesi, yalnızca hukuki hakların kazanılmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda toplumsal yapılar içinde kendilerini yeniden tanımlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda, Beauvoir'ın varoluşçu yaklaşımı, kadınların edilgen bir konumdan aktif bir özneye dönüşmesini sağlamıştır. Ekonomik bağımsızlık, eğitim ve bireysel farkındalık gibi unsurlar, bu dönüşümün temel taşlarını oluşturmaktadır. Beauvoir'ın toplumsal cinsiyetin kültürel bir inşa olduğu görüşü, günümüz feminist hareketlerinde hâlâ etkisini sürdürmekte ve kadınların özgürleşme mücadelesine ışık

Elnaz BEKİROVA

tutmaktadır. Modern kadın, geleneksel cinsiyet rollerini aşarak, kendini özgürce tanımlama ve varoluşunu yeniden şekillendirme imkânına sahiptir. Kadının kendi bedenine, kimliğine ve seçimlerine sahip çıkması, toplumsal eşitlik mücadelesinde en önemli adımlardan biri olmaya devam etmektedir

KAYNAKÇA

- Aydın, E. (2017). Kadının özne olma sürecine dair bir okuma: Simone de Beauvoir "Kadın doğulmaz, kadın olunur" (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bakay, G. (2014). Simone de Beauvoir: Yaşamı, felsefesi, eserleri. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Berktaş, F. (2014). Feminist teoride açılımlar. In Y. Ecevit & N. Kalkiner (Eds.), Toplumsal cinsiyet çalışmaları (4. baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bauer, N. (2014). Beauvoir'ın Heideggerci ontolojisi. In S. E. Er (Ed.), Heidegger Paris'te (ss. 283-295). İstanbul: Otonom Yayınları.
- Beauvoir, S. D. (1970). Kadın evlilik çağı (B. Onaran, Çev.). İstanbul: Payel Yayıncılık.
- Beauvoir, S. D. (1993). Kadın-geç kızlık çağı (B. Onaran, Çev., 1. baskı). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Beauvoir, S. D. (1993). İkinci cins (A. Kızıltuğ, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Beauvoir, S. D. (1993a). İkinci cins (A. Kızıltuğ, Çev., ss. 45, 55-56, 97, 99-106). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Beauvoir, S. D. (2004a). Existentialism and popular wisdom. In M. A. Simons (Ed.), Beauvoir series: Philosophical writings (pp. 203-220). Illinois: University of Illinois Press.
- Beauvoir, S. D. (2004c). Existentialism and popular wisdom. In M. A. Simons (Ed.), Beauvoir series: Philosophical writings (p. 324). Illinois: University of Illinois Press.
- Beauvoir, S. D. (2006). Bir genç kızın anıları (S. Selvi, Çev., 7. baskı). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Beauvoir, S. D. (2010). İkinci cins II (B. Onaran, Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Beauvoir, S. D. (2020). The second sex (p. 322). New York: Vintage.
- Romero, C. Z. (1990). Simone de Beauvoir (C. Şöhret Dövenler, Çev., ss. 74-75). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Çakır, S. (2007). Feminizm: Ataerkil iktidarın eleştirisi. In Modern siyasal ideolojiler (ss. 412-475). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Coşkun, C. (2013). Simone de Beauvoir'ın özgürlük anlayışı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Demir, Z. (2014). Modern ve postmodern feminizm. İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 44(511).
- Direk, Z. (2013). Simone de Beauvoir: Abjeksiyon ve eros etiği. Cogito, 58, 11-39.
- Dedeoğlu, S. (2009). Eşitlik mi ayrıcalık mı? Türkiye'de sosyal devlet, cinsiyet eşitliği politikaları ve kadın eşitliği. Çalışma ve Toplum, 2, 42-54.

- Emma Goldman, *Anarchism and Other Essays* (New York: Dover Publications, Inc., 1969), s. 214-225.)
- Foucault, M. (2015). *Cinselliğin tarihi: Birinci cilt, Bilme arzusunun tarihi* (A. Altıntaş, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Donovan, J. (2010). *Feminist teori* (A. Bora, M. Ağduk Gevrek, & F. Yapılan, Çev., ss. 230-250). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Donovan, J. (2012). *Feminist theory: The intellectual traditions* (2. baskı). London: Continuum.
- Özveri, D. (2009). *Feminist teorinin gelişim sürecinde uluslararası ilişkilere bakışı üzerine kısa bir değerlendirme*. In H. Çomak (Ed.), *Uluslararası ilişkilere giriş: Teorik bakış* (1. baskı, ss. [sayfa numarası]). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Heywood, A. (2013). *Siyasi ideolojiler* (A. Arslan, Çev.). Ankara: Adres Yayınları. (Orijinal çalışma 2012'de yayımlanmıştır).
- Heywood, L., & Drake, J. (1997). *Third wave agenda: Being feminist, doing feminism*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Henderson, A. C., Harmon, S. M., & Houser, J. (2010). *A new state of surveillance? An application of Michel Foucault to modern motherhood*. *Surveillance & Society*, 7(3/4), 231-247.
- Hart, M. U. (2012). *Bilinç yükseltme yoluyla özgürleşme*. In F. Sayılan (Ed.), *Toplumsal cinsiyet ve eğitim: Olanaklar ve sınırlar* (ss. 243-274). Ankara: Dipnot Yayınları.
- İmançer, D. (2002). *Feminizm ve yeni yönelimler*. *Doğu Batı: Dünya Neyi Tartışıyor?*, 19(Mayıs-Haziran-Temmuz), 151-171.
- Kalın, C. C. (2016). *Simone de Beauvoir: Ötekiliğin kabulü*. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*, 6(2), 227.
- Kadıoğlu, A. (2019). *Feminizm ve toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine denemeler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kılıç, Z. (1998). *Cumhuriyet Türkiye'sinde kadın hareketlerine genel bir bakış*. In A. B. Hacımirzaoğlu & D. Özkan (Eds.), *75 yılda kadınlar ve erkekler* (ss. 112-134). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Kolay, H. (2015). *Kadın hareketlerinin süreçleri, talepleri ve kazanımları*. *EMO Kadın Bülteni*, 3, 12-20.
- Kristeva, J. (2006). *Simone de Beauvoir aramızda* (ss. 78-85). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Kirkland, K. (2015). *Concreteness and contraception: Beauvoir's *Second Sex* and the Affordable Care Act*. *Stance: An International Undergraduate Philosophy Journal*, 8, 47-53.
- MacKinnon, C. A. (2003). *Feminist bir devlet kuramına doğru* (T. Yöney & S. Yücesoy, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü* (O. Akınhay & D. Kömürcü, Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mounier, E. (1986). *Varoluş felsefelerine giriş* (S. R. Kırkoğlu, Çev.). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2004). *Simone de Beauvoir etiği üzerine Felsefe ansiklopedisi* (Cilt 2, s. 217). İçinde editör. Cevizci, A. İstanbul: Etik Yayınları.

Elnaz BEKİROVA

National Health Service. (1967). National Health Service (Family Planning) Act 1967. National Health Service.

Nochlin, L. (2014). Neden hiç büyük kadın sanatçı yok? In A. Antmen (Ed.), Sanat ve cinsiyet (s. 126). İstanbul: İletişim Yayınları.

Özveri, D. (2009). Feminist teorinin gelişim sürecinde uluslararası ilişkilere bakışı üzerine kısa bir değerlendirme. In H. Çomak (Ed.), Uluslararası ilişkilere giriş: Teorik bakış (ss. 47-58). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Romero, C. Z. (1990). Simone de Beauvoir (C. Şöhret Dövenler, Çev.). İstanbul: Alan Yayıncılık.

Şenol, S. (2015). Simone de Beauvoir'da kadın olmak (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Şerbetçi, D. (2013). Postkolonyal feminizm bağlamında "küresel kız kardeşlik" kavramının incelenmesi: Hindistan örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

(Sancar, S., & Göç-Bilgin, M. (2021). Erkekler, Erkeklikler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. *Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği*. Ankara: CEİD Yayınları.)

Sartre, J. P. (2013). Bulantı (S. Hilav, Çev.). İstanbul: Can Yayıncılık.

(Scott, J. W. (2007). Toplumsal Cinsiyet: Faydalı Bir Tarihsel Analiz Kategorisi. *Agora Kitaplığı*.)

Saygılıgil, F. (2017). Toplumsal cinsiyet tartışmaları. İstanbul: Dipnot Yayınları.

Soysal, D. (2016). Kadınlık ve annelik: Simone de Beauvoir'ın perspektifinden bir deneme. İstanbul: Belge Yayınları.

Soysal, D. (2016). Beauvoir dersleri: Evli kadın ve anne üzerine bir deneme. İstanbul: Belge Yayınları.

Spring, J. H., & Ekmekçi, A. (1991). *Özgür eğitim*. Ayrıntı Yayınları

Vincent, C. (2010). The sociology of mothering. In M. W. Apple, S. J. Ball, & L. A. Gandin (Eds.), The Routledge international handbook of the sociology of education (pp. 109-120). London: Routledge.

Wollstonecraft, M. (2022). Kadın haklarının gerekçelendirilmesi (B. Şahinli, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.

Thurman, J. (2011). *The second sex*. New York: Random House.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

✖ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

☐ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Üniversitesi Etik Kurulu'nun tarih sayı ve karar..... ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.